

AFGHÁNISTÁN

Románová
zpověď vojáka
českých
speciálních
jednotek

ZÁMÁNÍ V KOLÉ

Mladá fronta

Petr Angel

MLADÁ FRONTA

Petr Angel

Lámání v kole
Afgánistán

Mladá fronta

LÁMÁNÍ

Mladá fronta

AFGHÁNISTÁN

V KOLĚ

PĚTR ANGEL

věnováno Yvoně

© Petr Angel, 2017

ISBN 978-80-204-4706-7 (pdf)

Tento válečný román byl původně psán jako dokument a obsahově i stylově spadal do literatury faktu. Na nátlak jistých osob a institucí jsem však byl donucen ho napsat jako fiktivní příběh. V důsledku toho jsou některá jména, lokality a datace pozměněny.

Chtěl bych na tomto místě poděkovat za odbornou korekturu plk. výsadkových jednotek AČR v záloze. Z pochopitelných důvodů ho nemohu jmenovat. Za případné chyby a nepřesnosti, které nám unikly, se čtenářům omlouvám.

A tak jsem tam seděl v té studené jeskyni kdesi hluboko v Afghánistánu, krev mi stékala po těle do vysokých parašutistických bot a kolem mě sténalo a umíralo dalších šest vojáků. Dva už jsme pohřbili. Ztraceni neznámo kde v poušti plné skal a písku, co vypil oceán lidské krve. Psal se rok 1986 a já daleko od domova bojoval cizí a nesmyslnou válku, do které jsem se nechal nalákat pod příslibem několika bonů, které pak doma prohýřím; devatenáctiletý naivní kluk. Možná by mi měl v ten okamžik někdo položit otázku, jak a za co se můžou krvavé peníze vůbec utratit. Vždyť ty štěstí nenosí.

Můj život ale k takovému konci směřoval, nemohlo to být jinak. Vše bylo předem dané snad už mým narozením. Shoda různých okolností jistě nemohla být náhodná, ve vesmíru se nic náhodně neděje, toto jsem prostě prožít měl, a proto také prožil. Anebo jsem se v určitém okamžiku měl vydat jiným směrem? Ale v kterém a kudy? Nijak se tím nesnažím omluvit, nakonec – posuďte sami.

Narodil jsem se v červnu roku 1967 v Praze naprosto úžasným rodičům a jako jedináček mohl mít pohádkový život. Namísto toho jsem si vybral cestu krve a slz, a své rodiče zničil. Za všechno si můžu výhradně já sám, ačkoliv svůj díl práce odvedly i rodinné geny. Nikdy bych třeba nesměl poznat své dva dědy.

Jeden můj děda byl partyzán, který si získal velké zásluhy v druhé světové válce. Kdyby v roce 1948 souhlasil s komunistickým režimem, mohl mít krásnou kariéru jako vysoký důstojník někde u pěchoty. Jenže on pocházel z rodiny kulaků a Stalinovi věřit rozhodně nemohl, proto také prožil celý život v lese jako hajný v dokonalé izolaci od tehdejšího režimu a v naprostém souladu a harmonii s přírodou.

„Je mi tady nádherně,“ říkával, když jsme chodili po lese a dýchali čistotu, kterou jsem já nikdy v Praze nezažil. „Mám proštílený nohy z MP-40 a vůbec o tom nevím.“

„A co je, dědo, to *em pé čtyřicet*?“ ptám se ho.

„Jednou budeš stát proti hroznějším zbraním,“ odpověděl mi a vůbec se nemýlil. „A teď nemluv, někde tu číhá rys, to je útočná šelma, ale necháme ji být.“

„Co to je rys?“ ptám se jako naivní Pražáček, v hlavě si ale zapisuju informaci *MP-40*, což je německý samopal, jak jsem později zjistil v jedné encyklopedii a užasnul – nechtěl bych z něj mít jediný průstřel, natož pak rozervané nohy dávkou. To už snad raději toho rysa.

„Kočka, co by tě roztrhala,“ odpovídá mi děda.

A já si představoval kočku velkou jako panelák, tak jsem se ho držel za kapsu a tajil dech, až mi nakonec toho rysa ukázal. Moc rád bych si ho pohladil, byla to fakt jen větší kočka. Jako čtyřleté dítě by mě ale v sebeobraně asi vážně poškrábala a potrhala.

Děda to uměl se psy, měl německou modrou dogu, na které jsem jezdil jako na koni a hodně si ji oblíbil. V lese ani nehlesla, poslouchala jen dědu, povely ostatních plnila, pouze pokud jí připadaly vhodné, což se moc často nestávalo. Jmenovala se Anna a celá naše rozvětvená rodina ji milovala. Jako batole jsem ji docela šikanoval a mučil, jenže ji to nebolelo, a pokud ano, udělala to tak, že si na mě lehla a měla na chvíli pokoj. Já křičel jako turek, tak mi olízla obličej a byl klid. A pokud ji ode mě někdo odvolával, řval jsem ještě víc, protože jsem bez ní zkrátka nevydržel. Nakonec jsme spolu uzavřeli nevyslovenou dohodu: při rvačkách nebudeme křičet ani štěkat, abychom náhodou neprovokovali příbuzenstvo. Cítil jsem potřebu se jí pořád dotýkat, strkat do ní a objímat ji, ona ale dělala to samé mně. To byla láska!

Protože mě pořád hlídala, nic se mi nemohlo stát. Vlezl jsem do rybníka a na nohy se mi nalepily pijavice, začal jsem ječet, jako kdyby mě vraždili, padnul jsem do vody a topil se. Anna mě chytila za trenky a rozvážně vytáhla ven. Pak mi trochu olízala obličej, postrkala mě čumákem a já byl zase živ.

Při každé rodinné slavnosti se připomínalo, jak jsme se jednou zatoulali do lesa, když tu přišla bouřka. Anna to instinktivně vycítila, odtáhla mě do pole kukuřice a tam jsme to nějak přečkali. Já jí brečel do krku, ona mě lízala jako matka svoje štěně, hrála a nedovolila mi jediný pohyb. Vycítila totiž, že desítky blesků kolem by nás zabily. Moc jsem se bál a držel se jejího šedesátikilového těla. A třebaže taky kňučela a byla vystrašená, dokázala se nad to povznést a chránit mě.

Děda mě naučil všechno, co jako partyzán a voják uměl, dokonce jsem s ním podstoupil i střelecký výcvik a jeho loveckou kulovnicí a brokovnicí trefil vše, na co mi ukázal. Moje malé prsty stěží objaly náboje, co jsem do té brokovnice nemotorně nabíjel, to byla tedy podívaná. A že mi nedával jen statické cíle!

Když se šišky na borovicových větvích kývaly ve větru, bylo docela těžké je sestřelit, pak mě ale seznámil s létajícími disky, co měly simulovat kachny, bažanty, koroptve a jiná kinetická zvířata. Byl na to takový přístroj, který vyhodil disk, a ten jste měli sestřelit. Legerace to nebyla, šlo o rychlost, postřeh a odhad, jak daleko musíte mířit před letící cíl. Naučil jsem se to, pak už šlo jen o rutinní palbu do těchto pohyblivých terčů. A děda byl šťastný, měl takového vnuka, jakým jeho syn – tedy můj táta – rozhodně nebyl.

Vůně střelného prachu mi učarovala a samotná střelba dala základ, který jsem později velice efektivně zúročil. Jak? Tím nejstrašnějším způsobem, jaký si vůbec dokážete představit. A nábožensky založená babička se musí v hrobě otáčet, jen děda s Annou to asi chápou... Musejí – jsem jejich a oni moji!

„A proč jsi byl, dědo partyzán, když jsi z toho nic neměl a mohli tě zastřelit?“ zeptal jsem se ho jednou už jako starší kluk. V té době jsem si vše rovnal v hlavě a tato otázka mi nedávala spát. Proč riskoval vlastní život?

„Protože jsem měl pocit, že je to třeba dělat, a připadalo mi to správný,“ odpověděl a tato věta mi strašila v hlavě celý život. Já si v Afghánistánu své deprese a výčitky takto vysvětlit nemohl.

Jen jedna malá holčička s dlouhými blond copánky hluboko v Rusku si pastelkami kreslila na čtvrtku svého prince, co se až moc nápadně podobal mně. Proč mu ale bůh udělal ta modrá ramena, to sama ještě tenkrát nechápala, o vojenském tetování přece tehdy nic vědět nemohla...

Druhý děda od matky byl úplně jiného ražení – vysoký, svalnatý a hodně potetovaný chlap, co měl v sobě testosteronu a adrenalinu na rozdávání. Svůj život střídavě trávil v kame-nolomu, kde rozbíjel těžkou palicí žulové kameny, a v kriminálech, kde si odpykával své hospodské rvačky. Jeho otec byl legi-onář, který zemřel v bitvě na Piavě, on sám neměl šanci bojovat, protože byl psychopat. Tak si to vybral jinak.

Náš vztah byl zvláštní. V podstatě jsme se spolu jen kočko-vali a prali. Byl to nezmar a takový ten typ, co ho nikdo a nic nezničí. Strašně kouřil, pil, a přitom byl zdravý, jako kdyby ho někdo chránil jakousi imaginární ochrannou rukou. Vždy jsem na něm rád usínal, protože to byl otec matky, a to asi dítě vycítí. Nebyl v tom žádný problém, vešel bych se mu i do kapsy. Nej-lepší to vždy bylo v neděli, když si obléknul kvádro s kravatou, na hlavu vrazil klobouk a spolu se mnou odkráčel do místní hospody, kde si mě posadil na klín a koupil mi malinovku. Ni-kdo tam neřekl ani slovo a všichni jen koukali do země a posílali mu panáky kořalky. Aby ne, když se nevešel rameny do dveří a všichni gangsteři z Al Caponeho Chicaga by z něj okamžitě dostali infarkt.

Asi tak v sedmi letech mi řekl, že tady rok nebude. Mlhavě jsem věděl o jeho dřívější nepřítomnosti, moc jsem ji ale nechápal, v rodině se o ní z pochopitelných důvodů mlčelo. Děda se holt šel podívat za mříže. Kolikrát jsem ale jakoby z dálky zaslechl, jak říká babičce a matce: „Tak ať mě zavřou, to unesu. Postel i jídlo mi dají a alespoň nebudu pít. Vyhraju nějaký peníze v kartách, udělám si nový tetování, vydělám na uranových dolech majlant a všichni budete šťastný – já to pro sebe nechci, nechci pro sebe vůbec nic. Tak si ušetřete ty svoje výčitky, mravokárci!“

Všichni mlčeli, nikdo nemohl říct ani slovo. Já jsem byl zřejmě moc malý a hrál si v uhláku na horníka, proto usoudili, že jejich rozhovorům nerozumím. – Nene, tohle mi v paměti zůstalo.

„A kde budeš ten rok, dědo?“

„Moje cesta životem je taková, že občas chodím v ostnatých drátech,“ řekl mi. „Jsi kluk, který to má v sobě, ale ty jako já nedopadneš, to víme.“

S úžasem se ho ptám: „A kdo, dědo, to víte?“

Děda si zapálil dlouhý doutník a z oblaku kouře mi odvětil: „Prostě víme, neřeš to...“

Moc mi ten rok chyběl, matka za ním jezdila na návštěvy někam k Ostravě a já mu psal dopisy, jak žiju a co dělám, kreslil mu obrázky a moc se na něj těšil. Nikdy jsem netušil, jak může být rok dlouhý, pokud vám někdo chybí. Když se děda konečně vrátil, uspořádal oslavu, že se vesnička, kde s babičkou bydlel, otrásla. A já se od něj na krok nehnul. Poprvé v životě jsem si všimnul, že slzy můžou být i z radosti. Nejen moje, ale celé rodiny. Jen děda neslzel, smál se, snědl celou husu a vypil tak dvacet piv. Byl to člověk, co považoval vězení za něco jako služební cestu, a asi se tam s jeho fyzickými dispozicemi měl moc dobře. Toto jsem po něm bohužel nezdědil, protože v kriminále jsem málem zemřel. Válka je pro vojáka láska, vězení, smrt...

Miloval jsem jeho potetované, svalnaté ruce, vlastně ani ne tak ruce, jako spíš hevery. Když chodil o víkendech do JZD, aby zaplatil všechny ty školy svým čtyřem dcerám, z nichž jedna byla mojí matkou, osmdesátikilové pytle se zrním nenosil po jednom – jeho tělesná konstituce mu umožňovala nosit je po dvou na svých ramenech, která připomínala letiště. A vykračoval si při tom, jako kdyby byl na procházce. Ostatní jen žasli. A v tom kamenolomu jsem za ním několikrát byl; chlap vysvlečený do půl těla se svaly jako dnešní akční hvězdy tam mlátil do kamenů, zalitý potem ze sebe dostával vrozenou agresivitu. Myslím si, že nic jiného by ani dělat nechtěl. Ale pozor – v rodině nikomu na hlavě nezkřivil vlasek. Kromě mě, malého ďábla, který mu nedal pokoj.

„Hlavně si nenech dát nikdy do hlavy,“ říkával mi, „pak budeš blbej a KO.“

Držel jsem se jeho pravidla, a třebaže jsem měl tělo plné modřin, hlavu jsem si vždy zachoval čistou. Ani otec si nedovolil mi dát pohlavek. Možná i proto jsem dnes takovým *chytráčkem*, ačkoliv jsem si strašně dlouho připadal jako zoufalec.

Kolikrát už nevěděl, co si se mnou počít. Řekl mi třeba, že když vylezu ke komínu, dá mi na zmrzlinu. Za pár minut jsem na něj křičel od komína... Pak mi přikázal, ať mu utrhnu ten nejvyšší kaštan na stromě, který měl asi tak dvacet metrů. Babička stála na zahradě a zaříkávala ho Kristem, on jí z lavice jen popuzeně odsekl: „Táhni domu, babo!“

Prekřížil si nohy, ztetované nám neznámými aztéckými znaky, a usnul, nikoliv však na dlouho. Kaštan jsem mu přinesl.

Jindy mi dal úkol chodit po plotě, což bylo něco jako provazochodectví, jenže já měl skvělou rovnováhu a brzy se to naučil.

„Jsi nezmar a takoví lidi se řítí do průserů,“ řekl mi a šel do ložnice, kde za sebou zamknul dveře. Babička mi řekla, že jsem čert a že udělala palačinky, proč prý nejsem jako sestřenice a bratranci, co si malují nebo hrají na písku. Proč jsem neposedný, proč pořád po všem lezu, skáču z pětimetrové půdy do sena, proč hážu kamením po všem, co uvidím, atd. atd. atd. Do dětské duše ale nikdo nevidí, vylezl jsem si uraženě do třešně a usnul tam na jedné silné větvi, děda mě pak sundal a všem vynadal, byl to jediný člověk, co mě dokázal pochopit.

Ničil jsem ho ale těžce, hyperaktivní dítě je pro prarodiče něco jako trest. Když už jednou nevěděl, co se mnou, dal mi do ruky košík a pověřil mě úkolem, abych ho přinesl plný hub. Pak si lehl pod hrušku a myslel, že ode mě má na den pokoj. Vůbec ne, za hodinu jsem byl zpátky s plným košíkem prašivek a babička se smála jako dítě, děda šel raději do hospody. Utekl jsem přes zahradu a za pár minut si mu rozesmátý sedl na klín.

Bylo to prostě moje krásné dětství. S jedním dědou jsme vzali Annu a pušky a šli do lesa, s druhým se prali, vyváděli voloviny, lezli po stromech, plotech, barácích a hráli hry, které jsem doma jinak postrádal. A někde ve skladech firmy Selier & Bellot ve Vlašimi už tehdy ležely náboje, které čekaly na moje ruce.

V deseti letech, kdy jsem přestoupil na druhý stupeň ZŠ do 6. třídy, jsem vůbec neměl problémy se šikanou žáků z vyšších tříd, protože jsem se pustil do každého bez ohledu na výsledek. Děda matky mě moc nešetřil, takže jsem se rány nebo bolesti vůbec nebál. Všechno jsem bral jako hru, a když jsem náhodou přepral nějakého sedmáka nebo osmáka, chodil jsem pak po škole pyšný jako páv. Proto jsem pro ně nebyl obětí, naopak, považovali mě za potenciální hrozbu, a proto mi brzy dali pokoj. Celkem klidně jsem si žil svým předpubertálním životem naplněným sportem a učením. Dědové mi od dětství dávali vysokou školu života. Nebo smrti? Co já ale tehdy věděl o politice, válkách a skutečném násilí? Nic. Vše pro mě bylo legrací, výzvou a dobrodružstvím.

Někdy v sedmé třídě jsem jednoho dne přišel domů s monoklem na oku, a to bylo pozdvižení. Matka prohodila: „Á, pán se pere!“ A otec, který tehdy ležel v knížkách, protože studoval postgraduál, podotknul: „A dostává...“

Dál si mě nevšíмали. Ponížen vlastními rodiči jsem šel spát. Zbila mě parta, co jsem se jí rozhodl nebát. Hned na úvod jsem dostal otřesnou facku, že jako nemám cigarety. Jakmile jsem vstal, schytl jsem druhou, že nemám peníze. Když jsem se jim postavil, na oko mi dopadla pěst a já se složil. Byli to prostě starší a těžší kluci z 9. třídy, mohli si se mnou dělat, co chtěli.

„Jednou vám to všem vrátím,“ říkám jim.

„Ty jo, ty chudáčku!“ A za všeobecného veselí dostávám ko-panec na cestu.

O několik let později by po mně zbyly jen mrtvoly.

Tato příhoda ve mně zakotvila jedno předsevzetí: Nikdy nepoužiju násilí proti dítěti, ženě a obecně slabšímu člověku. Tento slib mi několik let i vydržel, pak ovšem shořel, jako kdybyste list papíru vhodili do rozpálené pece, jako kdybyste ho namočili v sirouhlíku, v kterém je rozpuštěn bílý fosfor, a pak jím zamávali.

A víte, jak to dopadlo u dědů? Anna mi lízala monokl a kňučela. Dědovi jsem v lese vyličil celou pravdu. Jen smutně kroutil hlavou.

„Měl jsi utéct, když tě zastavili. Někdy je útěk výhra.“ A začal mi vyprávět příběhy z války, kdy se museli stáhnout hluboko do lesů, aby se vyhnuli početnějším a silně ozbrojeným fašistickým jednotkám, které by je lehce rozstřílely.

„Začali jsme proti nim bojovat jinak,“ pokračuje. „Diverzní akce, takový ten styl *zaútoč a uteč*.“

„Ale dědo, není přece válka.“

„Válka se od míru liší jen prostředky,“ řekl mi tu strašnou pravdu. „Na tomhle světě se pořád bojuje: o peníze, o kariéru, o moc... A občas je fakt lepší utéct nebo ustoupit.“

Děda rváč to ovšem pojal úplně jinak. Začal mě učit docela zákeřný věci. Já jen zíral, že existují páky a údery na citlivá místa, pomocí nichž můžete snadno zlikvidovat mnohem těžšího člověka. Jen využijete jeho hmotnosti. A to jsem ještě nevěděl, že jednou budu umět i ty striktně smrtelné techniky.

Tenkrát jsem si ale slíbil, že už mi nikdo na světě nic neudělá. A začal tak nějak primitivně a diletantsky cvičit. Dělal jsem si kliky, dřepy, shyby a představoval si, že jednou budu jako děda. Výsledek se nedostavoval, ačkoliv mi to určitou sílu a kondici dalo. Byla to taková příprava na okamžik, kdy jsem vzal ve Svazarmu

do ruky činky a nikdy je už v životě z rukou nepustil. Jde v podstatě o závislost na endorfinech, a ta zůstává na celý život.

V tom zcela náhle *odešla* Anna. Už umírala stářím, kdykoliv jsem tam ale přijel, obživla. Zemřela v deseti letech. Anna byla ohleduplná, prostě si lehla do rohu a tam usnula. Já byl zrovna doma, když nám to babička volala, zalarmoval jsem celou rodinu, abychom za nimi okamžitě vyrazili. A pak jsme si na všech s dědou vynutili symbolickou minutu ticha, kdy jsme se s ní důstojně rozloučili. Pes je taky člen rodiny, všechno s vámi prožívá a miluje vás. Možná si to namlouvám, ale její velká hlava mi v krizových situacích dýchala do obličeje a olizovala tváře.

Vypravili jsme jí pohřeb jako člověkově a společně s dědou a babičkou ji obřekli. Za týden volá babička otcovi – byla to přece jeho matka –, že se děda se zbláznil. Hned v pátek jsme tam jeli a přivítalo nás krásné štěně modré dogy.

„Jak se jmenuje?“ ptám se dědy.

„Anna,“ odpovídá mi, jako kdyby to byla naprostá samozřejmost. „Je z jejího rodu.“

A já ho chápu – *Anna nepřišla, neodešla, je zde stále...*

Okamžitě si spolu rozumíme a nehneme se od sebe jako s Annou I.

V neděli, cestou zpět do Prahy, otec v autě s matkou rozebírá, že děda je fakt divný, když si okamžitě koupí novou dogu a dá jí stejné jméno.

„A co je na tom špatného?“ ptám se.

„Ty to tam vzadu neřeš!“ umlčuje mě matka, tak tedy mlčím a těším se na Annu II.

Dědu jsem plně pochopil až mnohem později. Asi ve třiceti jsem poznal ženu, co měla syna s mozkovým nádorem, doktoři

mu dávali rok života. A psycholožka jí řekla, aby okamžitě otěhotněla, protože jinak se zničí a skončí v blázinci. Narodila se jí dcera a ona jí dala synovo jméno v ženské verzi.

A někdy v té době jsem narazil na něco, co mi změnilo život a určilo cestu do pekel. Můj otec měl doma coby inženýr chemie docela slušně vybavenou laboratoř a ta mě začala fascinovat. Všechny ty barevné chemikálie, vůně i otrěsné zápachy, baňky, analytické váhy, aparatury a další vybavení mi nedávaly spát. A při ohňostroji o čarodějnicích jsem si řekl, že si udělám vlastní světlice, rakety a dělobuchy. Přece to musí být jednoduché...

Otcova obsáhlá knihovna plná literatury o chemii a VŠCHT skript mi poskytla potřebné informace. Pamatuju si, že mojí první výbušninou byl amoniakát jodu; slabá a naprosto neškodná třaskavina pro zábavu. Jenže já jsem ji rozházel, spíše tedy rozlil téměř po celé škole – na schody, po chodbách, bohužel i do vlastní třídy – a pak stačil sebemenší kontakt s botou a o zábavu bylo postaráno. Celá škola bouchala, ředitel zavolal Veřejnou bezpečnost a nastalo velké vyšetřování, na jehož konci jsem zůstal já. Prozradily mě hnědofialové prsty poleptané jódem. Nemělo smysl zapírat – ani de facto nebylo proč. Přece je to věda, myslel jsem si tehdy naivně.

„Ty spratku, příznej se, ty jsi chtěl odpálit školu!“ řval na mě ředitel.

„Nechtěl, to jen tak třaská...“

„Já ti taky jednu třísknu, ty teroristo!“ hulákal nepřítelně.

„Nechte ho být, soudruhu,“ mírnil ředitele přivolaný pyrotechnik. „Je to opravdu neškodné a v podstatě se to zlikvidovalo samo jen tím, jak po tom děti chodily.“

„No jo, ale výbuchem!“

„Soudruhu řediteli, každý začínající chemik je okouzlen výbušninami, s tím nic neuděláte.“

„Tak ať si to odpaluje u vás na služebně, ale ne v mé škole!“

Dvojka z chování, doma peklo a laboratoř uzamčena těžkým zámkem. Nejvíce to odnesl otec, protože rozzuřená matka všechnu vinu hodila na něj.

„Je to, jako kdyby mu dal děda do ruky pušku!“

I přes vážnost situace jsem se musel v duchu smát. Vy víte proč...

Jenže pokud do tohoto jednou člověk vstoupí a osloví ho to, cesta zpět již nevede. Respektive vede, když uděláte nějaký velký průšvih nebo vám to utrhne prsty. Já už si ale na průšvihy dával pozor a zranění mi nehrozilo, protože jsem si o dané látce a její výrobě nastudoval úplně vše. A taky měl štěstí nebo nad sebou nějakého silného anděla ochránce, tak jako ho měl i matčin otec. I to ale k životu patří, proto například Napoleon odmítal generály, kteří byli v životě smolaři – bál se, že si svůj úděl přinesou i na bojiště. Tato filozofie má něco do sebe, podívejte se kolem sebe...

Třaskavý jod mě tedy poučil o přístupu dospělých lidí k výbušninám a vrátil na zem. Knihy však zůstaly k dispozici a já se studiem rozhodně neotálel, takže jsem měl brzy přehled, jakou chemickou látku seženu v drogerii nebo v lékárně. Pamatuju se, jak jsem si do deníku, který jsem tenkrát psal, poznamenal velkým písmem:

DNES JE NEJVÝZNAMNĚJŠÍ DEN MÉHO ŽIVOTA – TRAVEX JE CHLOREČNAN SODNÝ!!!

A s ním se tedy daly dělat věci. Sice do něj byl přimíchán technický chlorid sodný, který jeho pyrotechnické vlastnosti deklasoval,

ale protože měl větší krystaly, nebylo problémem ho sítkem separovat. Hydroskopičnost jsem vyřešil tím, že byl dennodenně na topení, a protože jsem neměl třetí misku, používal jsem matčin kuchyňský mixér. Kdyby to věděla, asi by mě přerazila.

Rovněž jsem si uvědomil, že mě přitahují bouřky. Mohutné blesky a uši rvoucí hromy mi dělaly dobře, rád jsem se na ně díval a poslouchal je. Příhoda s Annou z dětství byla již dávno zapomenuta. Bylo to kvůli zvuku připomínající mé výbušniny nebo jsem se připravoval na život pod palbou?

V dubnu 1978, krátce před mými jedenáctými narozeninami, proběhl v Afghánistánu komunistický převrat. Mezinárodnímu oddělení ÚV KSSS bylo jasné, že udržet v této islámské republice nějaký režim bez intervence je nemožné. Z vedlejšího Íránu, kde právě proběhla revoluce, se navíc masově rozšiřoval islámský fundamentalismus, vůči tehdejšímu komunistickému zřízení velmi nepřátelská ideologie. 8. prosince 1979 tedy sovětský prezident Brežněv po tajné poradě se šéfem KGB Andropovem, maršálem Ustinovem a ministrem zahraničí Gromikovem vydal 40. armádě rozkaz k invazi, která začala 25. 12. 1979 a trvala celých deset let.

Bylo mi dvanáct a půl a o Afghánistánu jsem nevěděl zhola nic. Popravdě – ani bych ho na mapě nenašel. On však trpělivě čekal na moje slzy a krev.

Brzy jsem zjistil, že se do otcovy laboratoře lze dostat permanentně otevřeným větracím okénkem, stačilo ho pouze vyháčkovat a prolézt. Měl jsem tedy vše a nebyl týden, kdy bych

si něco nezkusil. Vedlejším efektem této činnosti bylo, že jsem se nemusel učit matematiku, fyziku a chemii, protože vše jsem si musel sám nastudovat a vypočítat.

A takto jsem celkem v klidu žil až do osmičky. Mé teoretické i praktické znalosti chemie byly na vysoké úrovni, aniž bych si to uvědomoval. V osmé třídě, kdy se probírala chemie, ze mě byl učitel perplex, protože jsem vše znal a hodinovou písemnou práci odevzdával za deset minut. Mé zkoušení u tabule připomínalo frašku.

„Angel k tabuli, ne nechod', *za jedna.*“

Vycházeli jsme spolu dobře, akorát při laboratorních cvičeních jsem mu hodně odlehčoval z jeho skladu chemikálií. Mimochodem otec stejně věděl, že mu do domácí laboratoře lezu, protože jsem tam několikrát udělal nepřehlédnutelný nepořádek.

Jednoho dne si mě zavolala třídní učitelka: „Petře, chemikář mi říkal, že nikoho takového, jako jsi ty, ještě nepoznal, nepokaz si život nějakou hloupostí.“

„Nepokazím,“ slibuju jí.

„V matematickém kroužku jsi taky nejlepší,“ pokračuje. „Dotáhneš to daleko.“

Jak moc se mýlila.

Co jí mám říct? „Děkuju.“ Vůbec ale nevím, o čem ta ženská mluví, respektive si to neuvědomuju. Ona to poznává, můj věk mě prozrazuje, neuměl jsem ještě lhát a přetvařovat se...

„Počítáš mi problémy, které se probírají na střední škole, ty ten postup a řešení přímo vidíš, neudělej nějakou chybu.“ Že by už tenkrát něco tušila? Možná.

Byla to krásná ženská, sexuální symbol nás pubertáků. Slíbil bych jí modré z nebe. Nebylo ale co slibovat, vše bylo špatně už tenkrát. Karty již byly rozdány a já tu hru hrál. A rád. Měl jsem v ruce vlastně všechna esa!

Nechci ze sebe dělat geniálního chemika nebo matematika, pomocný dělník má zase jiné kvality, díky filmům Forrest Gump nebo Pán prstenů jsem poznal, že skutečně velké úkoly se nedávají chytrým lidem, takže... Takže já nic velkého asi udělat neměl. Nevyužil jsem své vrozené schopnosti. Z hlediska vzdělání a intelektuality jsem v podstatě zůstal průměrným člověkem, což mi rozhodně nezabránilo, anebo naopak umožnilo rozvinout jiné schopnosti, a to dokonale. Otázkou za milion dolarů je, co by bylo lepší, ale to už se dnes nikdo nedozví. Existují vysoce inteligentní uklízečky a stejně tak i hloupí vysokoškoláci, až to vypadá, že si z nás snad bůh dělá legraci.

A taky že dělá – ze mě obzvlášť, tomu tedy věřte! Jimi Morrisson se předávkoval heroinem v Paříži ve vaně, ACDC se při koncertech houpali na pekelných zvonech a já se díval do svých dlaní na čáry a říkal si, co asi tak znamenají. Byly tehdy nevinné a neposkvrněné. Rády hladily Annu a objímaly matku. Kdyby tak věděly, co všechno je čeká.

Nikam jinam než na chemickou průmyslovku jsem jít nemohl a díky prospěchu na základce jsem ani nemusel skládat přijímací zkoušky. A právě na průmyslovce jsem získal přístup ke všemu, co jsem doma, po drogériích a lékárnách nesehnal.

Například fenol! Nebylo mi ještě ani patnáct let, když jsem poprvé vyrobil vojenskou trhavinu trinitrofenol neboli kyselinu pikrovou a odpálil ji s Annou II na poli. Učinil jsem totiž jedno závazné rozhodnutí – pravidlo, že všechno větší budu zkoušet hluboko v přírodě, v lesích a na polích u svých dědů. Samozřejmě bez nich... Domníval jsem se, že tím eliminuju riziko prozrazení. Docela naivní představa, obzvlášť když jsem zatím neměl ani ponětí o tom, s čím si vlastně zahrávám.

Nikdo mi tehdy neřekl, co to je brizance, respektive jsem o ní stále četl, ale v praxi ji ještě nepoznal. Kilogram 2, 4, 6 trinitro-fenolu aneb vojenskou zkratkou TNF jsem hluboko zahrabal do čerstvé oranice a azidem stříbrným ho inicioval. Problém byl v tom, že jsem jako žhavič rozbušky používal odporový drát z matčiny spálené kulmy na vlasy. Ani zvonková baterie mi ho nerozžhavila na větší vzdálenost jak třicet metrů! Rána to nebyla moc velká, taková podivná a dutá. Jenže tlaková vlna mi olízla obličej, rvala uši i plíce a docela mě překvapila. Otočil jsem se na záda, abych mohl volně dýchat, a otevřel oči – nic jsem neviděl! Celé nebe nade mnou bylo pokryto hlínou a kolem mě se rozhostila tma. Anna II dávno utekla a vše z bezpečné vzdálenosti s kňučením sledovala.

Když se ta hlína začala vracet z oblohy, zasypala mě a já si uvědomil, že jsem se začal zabývat něčím, co má nepředstavitelnou sílu a energii. Něčím, co je schopno zatřást zemí a zničit cokoli, na co se na této planetě podíváte. Kráter o průměru pět metrů jsem musel několik hodin zasypávat dědovou lopatou, aby nebyl průšvih. Zemědělci by se jistě podivili, kde se tam ta hrozná jáma vzala. Spontánní výbuch munice z druhé světové války anebo pád meteoritu? Obojí by se vyšetřovalo, radši jsem se proto dřel, abych za sebou zahladil stopy. Byla to však naprosto zbytečná práce.

Opět poněkud poučen, svoji druhou trhavinu – nitroglycerin, což byla moc těžká a nebezpečná preparace, jenže mě složité výroby vskutku interestovaly a vyzývaly – jsem proto použil *pouze* v 500gramové náloži. Nikam jsem ji už raději nezahrabával, volně ji položil na pole a jako odpalovací stanoviště si zvolil meliorační jímku. Byla to v podstatě dva metry hluboká suchá studna, jako úkryt mi přišla docela bezpečná. Ránu jsem opět ani moc neslyšel, jenže tlaková vlna působila na jímku jako vývěva a já nemohl dekompresí dýchat. Pole se totiž nacházelo

v terénním důlku a rozžhavený vzduch se valil nad čtyřmi betonovými skružemi v zemi, kde jsem se krčil a dusil. Zvuková vlna se pro změnu opřela do betonových skruží a rozrezonovala je do frekvence, která mi rvala ušní bubínky. Zřejmě si takovými zkušenostmi musí projít každý, kdo se kdy výbušninami začal zabývat. Do svých poznámek jsem si červenou fixou poznamenal:

KOUPIT 50 METRŮ MĚDĚNÉ DVOJLINKY A SEHNAT ODPOVÍDAJÍCÍ ZDROJ PROUDU!!!

Tím zdrojem byla otcova baterie z motorky, na které beztak již nejezdil, a na drát jsem si snadno vydělal o letní brigádě.

Kupoval jsem toho stále mnohem více, vlastně jsem neměl peníze už na nic jiného. Nutně jsem například potřeboval spirálový chladič k destilaci vysokoprocentní kyseliny dusičné, protože převážná většina trhavin jsou nitrosloučeniny a ve škole jsem ji měl pouze v 65% koncentraci. Otec mi povolil chodit do jeho laboratoře, protože si ale byl vědom jistých nebezpečí, odnesl vše, co mě mohlo zajímat.

Nebylo mi tedy líto pracovat o prázdninách na nákladovém nádraží na Žižkově a vykládat vagóny plné cementu a vápna, abych si onen kousek zábrusového skla mohl pořídit. A ještě k tomu ho kupovat od studentů VŠCHT, s nimiž jsem se musel seznámit, protože úplně všechno jsem na průmyslovce nesehnal. Nemohl jsem si tam vzít cokoli, a už vůbec ne v množství, které jsem ke svým experimentům potřeboval. Také jsem si od nich koupil průkazku do VŠ knihovny – a ta se stala mým rájem. Většina knih o výbušninách byla dostupná v ruštině nebo angličtině, takže jsem se úplně zadarmo v těchto dvou jazycích zdokonalil, což se mi později moc hodilo.

Tím vším chci mimo jiné říct i to, že jsem vlastně neměl volný čas ani peníze, nemohl si koupit cigarety, pivo, jít na diskotéku – všechno jsem utopil v chemikáliích. Ale nelituju toho. Díky tomu se ze mě nestal alkoholik, barový povaleč nebo prostě pan

Šedivý, pan Nikdo – víte sami, o čem mluvím. Možná jsem tehdy byl jediným klukem na světě s vápnem z vagónů ve vlasech a nějakými penězi v kapse, co si za ně koupí laboratorní sklo a chemikálie. A je nadevše šťastný...

Policie, tehdy ještě Veřejná bezpečnost, o mně ovšem věděla od začátku. Nikdy jsem s ní žádný problém neměl, až později mi došlo proč. V té době neexistovala žádná zábavná pyrotechnika, v obchodě jste nic takového koupit nemohli. Já se ale pohyboval v prostředí, kde se ozývaly detonace, kde po obloze lítaly rakety se světlicemi a výbušninami. To vše bylo v tehdejší totalitní a policejní státě nepředstavitelné a mně samotnému to přišlo divné. Řešte ale něco v telecích pubertálních letech.

Krátce po šestnáctinách mi umřel děda hajný. Když mu fašisti prostříleli nohy, dostala se mu tam z kalhot nějaká vlákna, a ta se teď probudila a vnikla mu do srdce. Nedalo se nic dělat, zemřel okamžitě. Naštěstí padl v lese, to si vždy přál. V mechu, nad hlavou modříny a borovice, prosvítající nádherná modrá obloha. A tak babička zůstala sama s Annou II.

Těžce jsem to nesl a u druhého dědy si vylíval žal tvrdou prací se sekerou v lese. Motorové pily vzhledem ke své ceně tehdy neexistovaly, alespoň ne u normálních lidí. On by ji ani nechtěl, mohutná sekera v jeho ruku vypadala jako hračka a děda měl takový úder, že by snad rozpůlil býka.

„Smrt je daná, Petře, každý to má vepsaný v životě už od narození. Dědek byl statečný chlap, a to si tedy piš, že o nikom to jen tak neřeknu.“

„Ty se svým zdravím tu budeš do sto padesáti!“ ujišťuju ho.

„Tím si nejsem jist. Co mi dáš do rakve, to víš, ale v žádném případě nechci tak smutný pohřeb.“

Ten pohřeb byl totiž strašný, tekly při něm potoky slz. Můj poslední děda v podstatě nesl rakev sám, protože všechny o hlavu převyšoval. Zachoval si kamennou tvář a z oka mu neukápala jediná slza, naopak krácel s němým úsměvem na rtech. Dali jsme totiž dědovi do rakve obě pušky, spoustu nábojů, co jsme našli v jeho skříni, lovecký nůž, Starou mysliveckou, cigarety atd. Takže zatímco všichni brečeli, my jediná dva jsme věděli, že děda má na svou poslední cestu vše potřebné.

„Hlavně mi tam nedávej zrcátko!“ pokračoval děda.

„Proč?“ ptám se.

„Protože kdybych se do něj podíval, zemřu dvakrát!“ Pak se obrátil k nebi a dodal: „Je to nesmysl, pověra. Dědkova duše je stejně už ve vesmíru a teď se na nás směje...“

Policijti ho týden po pohřbu přišli zpovídat, jestli takhle něco neví o dědových puškách, že záhadně zmizely.

„A s vaší kriminální minulostí...“ významně poznamenali.

„Pokud za sebou urychleně nezavřete vrata, zmizíte i vy dva!“ křiknul na ně.

„Uvědomte si, že jsme veřejní činitelé!“ zahrozil ten starší, ale jaksi začal ustupovat.

„A vy si uvědomte, že já jsem jen člověk, máme v rodině smutek a moc za sebe neručím!“

Nevím, jak to tehdy vyřešili, prostě pušky *nebyly* a celá ta záležitost se zřejmě odložila ad acta.

Ale táty dědu jsem jen tak nechat nemohl, naučil mě střílet a založil můj vztah k přírodě. Psychologové říkají, že do čtyř let si nic nepomatuje, já ano – zapnul si mě do kabátu a chodil se mnou po lese, Anna po mně šahala tlapkou a smáli jsme se všichni tři. Na jeho počest jsem odpálil jeden prázdný zděný domek na louce mezi dvěma lesy, který kdysi sloužil jako základna Lidové milice. Milicionáři se tam napájeli během těch svých trapných cvičných střelb, aby pak netrefili ani vrata od stodoly.

„Hyzdí mi to revír a ta pakáž mi tady při střelbách vždy udělá paseku!“ neopomněl děda prohodit pokaždé, když jsme kolem onoho místa prošli a Anna mě tahala za rukáv, ať s tím něco udělám. A tak jsem jim oběma vyhověl. Spolu s Annou II jsem ten domek rozstřelil trinitrotoluenem, protože jsem se dostal k oleu, což je 120% kyselina sírová. Neodolal jsem a TNT, klasiku všech výbušnin, si vyrobil. Podle této výbušniny se počítá i síla jaderných zbraní, takže když někdy slyšíte nebo čtete 10 kT, jde o deset tisíc tun tritolu...

Já vzal jen hloupé dva kilogramy a užil si nádhernou explozi. Z paseky, kde základna stála, se ovšem vyvalil do nebe padesátimetrový sloup bílého dýmu, protože si tam někdo uschoval vápenatý hydrát, ukradený nejspíš někde v JZD. Já nějaké pytle s vápnem neřešil, měl jsem jich z vagónů plné zuby.

To byl ale malér, protože onen bílý sloup dýmu signalizoval jediné – požár lesa. Nestačil jsem prchat, Anna II mě táhla zkratkami, i ona cítila průser. Ani jsem nevěděl, kudy jdeme, ale intuitivně jsem cítil, že ví, co dělá. Ze všech stran houkaly vozy tehdejších požárníků. Několik dní jsem pak nemohl spát, bál se vyjít z domu, bál se zvuku schodů, zvonku, aut, telefonu. S každým zazvoněním mě napadlo, že už si pro mě jdou. Nakonec nepřišel nikdo.

Babička mi při další návštěvě řekla, že bouchla nějaká milicionářská budka v lese.

„Lidi si myslí, že tam milice, ti ochmelkové, zapomněli nějakou municí!“ a dodala: „No, kdyby se toho dožil děda, ten by byl šťastný.“

Já jsem taky šťastný, oddechl jsem si v duchu a bál se, že ten kámen, který mi spadl ze srdce, babička musela slyšet. Neslyšela, jen Anna II se probudila a dloubla mi čumákem do boku, co jako budeme dělat.

„Raději si teď dáme na chvíli oraz,“ šeptám jí do ucha a ona se protahuje a cení zuby, určitě si to dobrodružství užila.

Bouda ale byl průšvih. Při každé návštěvě jsem od babičky nenápadně vyzvídal nové informace. Nic se nedělo. Takže jsem se pozvolna uklidňoval a vůbec mě nenapadlo, že by to mohlo být i jinak. Policejní nebo vojenští pyrotechnici mezitím museli dojít ke zcela jednoznačnému závěru, že šlo o tritol, který nebyl průmyslový, ale laboratorní. Čistota laboratorních prekuzorů, kde bylo vše p.a., mé dílo prozradila. Zbytky odpalovacího mechanismu jim navíc musely jasně signalizovat rozbušku, která byla na stejném principu jako profesionální, díky komponentům však domácí výroby.

Mohl jsem se pak divit, že mě v šestnácti letech na jednom školním pochodovém cvičení k oslavě VŘSR oslovil jistý hodný strýček s otázkou, jestli bych si nechtěl skočit padákem v rámci braneckého výcviku u Svazarmu? Navíc mi řekl, že bych si tam mohl zastřílet ze samopalu a že když studuju chemickou průmyslovku, mohl bych se tam i seznámit s vojenskými výbušninami. Dobrodruh po svých dědech aby ve svém pubertálním věku do něčeho takového nešel? Nebylo nic jiného, co bych kdy v životě chtěl. Nebylo nic jiného, co bych si vůbec kdy v životě přál. Bohužel...

„Jsi ale ještě hodně mladý, nevím, jak to uděláme,“ řekl mi a naznačil tak, že tyto aktivity zřejmě moc legální nebudou.

Je mi naprosto jasné, co po mně chce: „Přisahám, že nikde a nikomu neřeknu ani slovo. Ani doma!“

Půlroční kurz a zfalšovaný podpis matky, protože mi nebylo ještě ani sedmnáct let. Kdyby se při výcviku něco stalo, museli být krytí. Měli proti sobě dva inženýry, z nichž ani jeden nebyl v KSČ, kriminálního dědu a pitomečka, co se nechá vtáhnout do toho jejich kafemlýnku. A já tam opravdu dobrovolně vlezl a nechal se semlít. A ještě k tomu rád.

Za ty kluky, co tam byli se mnou, bych ruku do ohně určitě nestrčil. Co ruku, s nimi bych se nevydal ani na borůvky! Pokaždé šli chlastat, zatímco já se potil v posilovně plné železa. Brali to vše jako samozřejmost, já jako vzácnost. Ani jsem si s nimi neměl co říct. Byl jsem panic, blbec, abstinent, nekuřák, který si jen užívá svůj výcvik.

Jsem voják! Cítil jsem hrdost a salutoval před zrcadlem. Z kažeťáku mi k tomu hrály písně pochodových maršů US Army, protože táta byl na služební cestě v Západním Německu a prostě tam tu kazetu koupil, uznával generála Pattona a osvobození západních Čech americkou armádou. A syn mu tajně spolupracuje s prosovětským vojenským režimem! Muzika to ale byla skvělá, perly jako *Ghost Riders in the Sky, It's A Long Way To Tipperary, The Longest Day* atd. – to už jsem i pochodoval. Nevšímal jsem si tehdejší populární muziky, maximálně jsem poslouchal rychlý a melodický heavy metal, Iron Maiden, Halloween atd.

„Zatím ale budeš trénovat jen na věži a trenažéru, skočíš si až po osmnáctinách,“ upozornil mě můj strýček. „Máš se toho, hochu, předtím ještě hodně co naučit. Žádný pití, žádný holky, žádný párty, jsi voják.“

Jsem voják! Výsadbkář! říkám si dokola a hřeje mě to u srdce.

Kdyby u mě stál otec, řekl by strýčkovi, že jsem hlavně sedmnáctiletý postpubertální student chemické průmyslovky a nevěnuju přece svoji kariéru a život armádě. Úplně ho slyším: „Co jste to za lidi, že mi ukradnete syna ve jménu vašich stupidních ideálů? A pro vaše špinavý úmysly!“

Jenže on tam nestál... Nestál tam nikdo a já měl v hlavě jen to, že nastoupím na vojnu už jako svobodník. Byla to taková stříbrná kulička na výložkách, ode všech vás odlišovala, díky ní jste měli hodnotu a konečně v životě něco znamenali. Ve skutečnosti jsem byl nic, do hrobu totiž odejdeme všichni nazí, bez

hodností, bez medailí a vyznamenání, bez peněz a majetku. Jen s tělem, které se v prach rozpadne. Je ovšem rozdíl, jde-li do hrobu dvacetiletý kluk nebo sedmdesátník.

Určitě mi bylo divné, že ač jsem v té svazarmovské branecské paraskupině nejmladší, chovají se ke mně úplně jinak než k ostatním, a že když potřebuju omluvenky do školy, dostanu je i s podivným razítkem. Třídní učitelka v Křemencově ulici mi nic neříkala, jen vždy smutně pokývala hlavou a raději se dívala z okna.

„Petře, jedeš bez brzd!“ vykřikla na mě jednou, když jsem si dal do kapsy lahvičku s azidem sodným. Jenže já ho moc potřeboval na rozbušky. Jeho roztok s dusičnanem stříbrným nebo olovnatým je mimořádná událost, jinak to říct ani nemohu, protože vám po filtraci zbude něco hodně úžasného. Jeden gram vám amputuje prst, lžička ruku, tak je to silné. O to ale nejde, spouští neboli iniciuje trhavinu. Viděl jsem fotky, kdy explodoval jednomu vysokoškolákovi do obličeje. Neměl oči, celé tváře poseté pihami černým oxidem stříbrným. Udělal chudák jednu zásadní chybu, dusičnan stříbrný si vzal z nějaké galvanolázně, kde byl amoniak, chemici vědí, jak zákeřná a nevypočitatelná látka tam vznikne. Navíc mu skleněné střepy z kádinky různé cestovaly po krevním oběhu a jednou mu zákonitě musely vejít do srdce jako dědovi ty kousky látky. Devadesát devět procent lidí takové fotky a filmy, které nám na škole ukazovali, odradí od výbušnin, zbývající jedno procento jde dál.

Kdo by tenkrát řešil smrt? Život! Je přece úžasný, ač se řítíte tou nejkratší cestou do pekla.

Skvěle to se mnou ve Svazarmu uměli – dávali mi odznáčky Vzorný střelec, diplomy, volné lístky do kina, spoustu knih o druhé světové válce a pořád se ptali, co potřebuju. Jednou už jsem to nevydržel a řekl, že 98% kyselinu dusičnou, tedy v hustotě vyšší jak 1,5 gr/cm³!